

UPPSALA MÖTE OM KATOLSKA KYRKAN:

”Påfvens grufvelige vilfarelse”

Under jubelmässan i augusti, på en röd sammetskudde med gulddekorationer, bars ursprungsdokumentet från 1593 års Uppsala möte i procession i Uppsala domkyrkas mittgång. Med i denna närmast parodiska procession fanns bland andra påvens utrikesminister Edward I Cassidy.

För vad var det egentligen som beslutades på Uppsala möte för 400 år sedan?

Av Ruben Agnarsson

Jubelåret är över. Svenska kyrkan har i snart ett helt år firat 400-årsjubileet av reformationen. År 1593 stadfästes nämligen reformationen i Sverige vid Uppsala möte. Den augsburgska trosbekännelsen, ett av grunddokumenten för reformationen, antogs. Och Svenska kyrkan fick en evangelisk-lu-

thersk bekännelse. Sverige blev därmed ett protestantiskt land. Det dokument, som antogs vid Uppsala möte, konstaterar bl a att den katolska läran är vidskeplig, och att den både motverkar och för-ringar Kristi försoningsverk. Katolicismen beskrivs som ”påfvens grufvelige vilfarelse”.

Hur är det då ställt med den svenska lutherska kyrkan anno 1993? I maj i år vigdes den första katolske prästen i Uppsala sedan reformationen infördes för 400 år sedan. Den katolske biskopen uttryckte i

sitt tal - med hänvisning till Svenska kyrkans jubelår - sin tacksamhet över att de protestantiska och katolska kyrkorna nu förtiden förstår varandra bättre.

Från den katolska kyrkan S:t Lars i Uppsala berättar man att det efter reformationen fanns små möjligheter för den katolska kyrkan att verka, och att flertalet katolska präster i Sverige än idag kommer från utlandet. Idag är 10% av de katolska prästerna i Sverige svenskar. Den aktuella prästen vigdes till jesuitorden, en orden som startade för 450 år sedan -

Foto: Staffan Claesson/Uppsala Nya Tidning

Den svenske ärkebiskopen Gunnar Weman hälsar hjärtligt på Vatikanens utrikesminister Edward I Cassidy.

Under Svenska kyrkans Maria-dagar i Åmotsfors restes bl a en flera meter hög Madonna-staty utanför kyrkan.

som en motrörelse mot reformationen. Det fanns i fjol 38 jesuitpräster i Norden, 19 i Sverige och 19 i Danmark. I Norge var det fram till 1950-talet förbjudet för jesuiter att vistas.

Mariafestival

I Åmotsfors i västra Värmland anordnade Svenska kyrkan i somras en Maria-festival.

- Behovet av den skyddande modern och av en kvinnlig gudomlighet är stort. Maria står för den folkliga kraften, kommenterar initiativtagaren, Solweig Ternström projektet.

Under dagarna i Åmotsfors restes bl a en flera meter hög Madonna-staty utanför kyrkan. Lokaltidningen slog upp rubriken: "Kvinnlig gudomlighet åter i Åmotsfors".

Mariafestivalens programförklaring konstaterar: "I slutet av 1500-talet och början av 1600-talet rensades Maria-bilderna ut ur de svenska kyrkorna... Idag, i det sena 1900-talet, finns på nytt ett intresse för Maria i Sverige..."

Stiftelsen Berget, en stiftelse som vuxit fram inom Svenska kyrkan, anordnar under hösten kurser med den katolske jesuitprästen William Johnston på Mediatationsgården i Rättvik. Jesuiten Johnston är katolsk mystiker med specialområden som zen-inspirerad djupmeditation, mystik och dialogen mellan buddhism och kristendom.

Hedersgäst från Vatikanen

Under jubelårets högtidsgudstjänst i augusti var bl a kardinal Edward I Cassidy från Vatikanen med som en av de speciellt inbjudna gästerna. Cassidy, som har varit ärkebiskop vid Vatikanens statssekretariat, är numera mäktig statssekreterare och påvens utrikesminister. Hans besök var en av de saker som ärkebiskop

Forts på sidan 19.

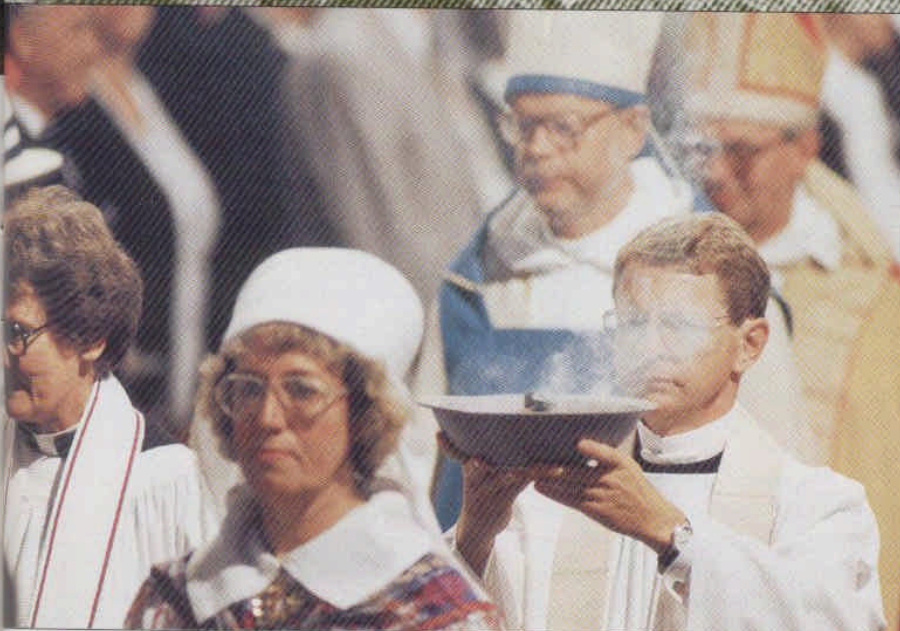

Foto: Avelin, Tidning

Foto: Sulfan Claesson/Uppsala Nya Tidning

En vanlig företeelse i katolska mässor, men ett ytterst ovanligt inslag i en protestantisk gudstjänst: ett kar med rökelse bärs in under Jubelmässan i Uppsala domkyrka.

Forts från sid 15.

Gunnar Weman glädde sig mest åt inför jubelårets högtidsgudstjänst i Uppsala domkyrka.

Under den ekumeniska jubelmässan i Domkyrkan bars originaltexten från 1593 års Uppsala möte på en bricka, klädd med röd sammet med guldsnoddar, genom Domkyrkans mittgång. När det gäller innehållets starka fördömande av påvedömet, urskuldar sig ärkebiskop Gunnar Weman till pressen: "Det är något som man inte behöver stirra sig blind på idag. Världen har förändrats sedan dess."

Den katolska kyrkan har däremot inte förändrat sig alls i de grundläggande läromässiga frågorna. Det är alltså vår Svenska kyrka som har närmat sig och som har ändrat sin inställning till det som Uppsala möte år 1593 kallade "påvens grufvelige vilfarelse".

Under årets jubelfest i Uppsala i augusti hölls ett seminarium om Luther och reformationen. Seminariet var så välbesökt, att inte ens vår svenske ärkebiskop fick plats. Det fick däremot den katolske biskopen Hubertus Brandenburg, som försvarade den katolska kyrkans bannlysning av Luther, genom att säga, att Lut-

her nu var död, och att bannlysningen därför inte gällde. Han hoppades dock att den bannlyste reformatorn idag fanns i himlen hos Gud.

Katolska kyrkans lära har alltså inte ändrat sig i biblisk riktning på någon punkt sedan reformationen.* Martin Luther framförde sin förödande kritik mot katolicismens uppenbara villoläror (se faktaruta). Förändrat sig har däremot den svenska lutherska kyrkan, som tagit avstånd från sitt eget ursprung och avvikit från reformationens grunder: nåden allena, tron allena, Skriften allena och Kristus allena. □

KATOLSKA KYRKAN MOT REFORMATIONEN

Den katolska kyrkan har inte förändrat sig i biblisk riktning överhuvudtaget sedan reformationens dagar. Här följer några av katolska kyrkans läropunkter och hur reformationens syn på dessa:

Helgontillbedjan.

År 787 började den katolska kyrkan att tillbe bilder och relikier. Helgontillbedjan bekräftades år 1562.

Augsburgska bekännelsen: "Men skriften lär icke att vi skall åkalla helgonen och begära hjälp av dem, emedan den ställer fram för oss Kristus allena såsom medlare, försoningsmedel, överstepräst och medlare."

Förbud mot äktenskap.

År 1074 förbjöds de katolska prästerna att ingå äktenskap.

Augsburgska bekännelsen: "Att förbjuda äktenskap kallar Paulus en onda andars lära..."

Mässa mot betalning.

År 1100 påbjöd den katolska kyrkan betalning för mässan.

Luther: "Mäsoffret i påvedömet är ovillkorligen den största och förskräckligaste styggelse..." (Schmalkaldiska artiklarna, 1537)

"Ty där tron går under och ordet om tron förstummas, där träda strax gärningar och människoläror om gärningar i dess ställe...Så har det också gått med mässan, som genom gudlösa människors lära förvandlats till en förtjänstfull gärning..."

(Om kyrkans babyloniska fångenskap, 1520)

Avlatsbrev.

År 1190 började katolska kyrkan med försäljning av avlat.

Luther: "Avlat är ett gagnlöst påfund av de romerska smickrarna."

(Om kyrkans babyloniska fångenskap, 1520)

Nattvardsbrödets förvandling.

År 1215 blev nattvardsbrödets förvandling (trans-substantiationsläran) en trosartikel inom katolska kyrkan.

Luther: "Men även kyrkan har i mer än 1 200 år haft den rätta tron, och aldrig hava någonstädes de heliga fäderna tänkt på denna trans-substantiationslära - i sanning ett vidunderligt ord och en tom inbillning! - förrän Aristoteles' så kallade filosofi under dessa sista århundraden börjat grassera i kyrkan."

(Om kyrkans babyloniska fångenskap, 1520)

Lekmännen och Bibeln.

År 1229 förbjöds lekmän att läsa Bibeln.

Luther: "Därför är det en fräck uppdiaktad fabel...att det tillkommer påven allena att utlägga Skriften eller bekräfta dess utläggning."

(Om kyrkans reformation, 1520)

Skärselden.

Läran om skärselden introducerades redan år 593 och blev stadfast år 1439.

Luther: "...utom allt detta har denna drakstjärt (påven) åstadkommit ... mycken styggelse och avguder i olika slag. Först har vi skärselden...Därför är skärselden med allt präl, särskilda gudstjänster och köpsläende ingenting annat än ett djävulens bländverk..." (Schmalkaldiska artiklarna, 1537)

Traditionen.

År 1546 upphöjdes traditionen till samma betydelse som Bibeln.

Luther: "...ingen, vare sig människa eller ängel, på något sätt får göra våld på Guds ord, utan det skall så långt som möjligt är tagas i sin enklaste betydelse."

(Om kyrkans babyloniska fångenskap, 1520)

Påvens ofelbarhet.

År 1870 deklarerades den katolska kyrkan påvens ofelbarhet.

Luther: "Påven är icke enligt gudomlig rätt eller på grund av Guds ord hela kristenhetens huvud..."

"...allt som påven med sådan falsk, brottslig, ogudaktig, självtagen makt gjort och förordnat, har varit och är idel djävulska verk och företag..."

"...detta visar klart att påven är den verkliga antikrist..."

(Om kyrkans babyloniska fångenskap, 1520)